

Gambiya'da Kritik Dönemeç

Yüzölçümü bakımından Afrika anakarasındaki en küçük ülke olan Gambiya bir süredir siyasi bir belirsizlik yaşıyor. Geçtiğimiz Aralık ayında yapılan başkanlık seçimi sadece muhalif aday Adama Barrow'un değil, tüm ülkenin kaderini değiştiren bir etki yaptı. Belirsizliğin sebebi ise 1994 yılından beri ülkeyi idare eden Yahya Jammeh'in Aralık seçimlerinde aldığı mağlubiyete rağmen başkanlık görevini bırakmayacağını sinyallerini vermesi oldu.

22 yıldır ülkeyi idare eden Yahya Jammeh seçim mağlubiyetinin ardından süreci geri sardırarak seçimlerin tekrarlanmasını istiyor. Seçimde hile yapıldığını iddia eden Jammeh seçim sonucunu mahkemeye taşıyarak 19 Ocak tarihinde yapılması gereken devir teslim törenini ertelemeyi amaçlıyor. Mahkeme kararının beklenmesi devir teslim işleminin Mayıs ayına kadar ertelenmesi ya da seçimlerin tekrarlanması anlamına geldiğinden Jammeh kararın beklenmesinde ısrarcı.

Gelen haberlere göre ülkede büyük bir kriz çıkmasından korkan kesimler son günlerde Gambiya'yı terketmeye başladı. Gambiya'dan ayrılanlar arasında üst düzey asker ve bürokratlar da bulunuyor. Can güvenliğinden endişe duyulan Adama Barrow ise Senegal'e sığınmış durumda. Kabinede görev yapan dışişleri, çevre, ekonomi ve ticaret bakanları bugün istifa ederek Jammeh ile çalışamayacaklarını bildirdi. Bölgesel oluşum ECOWAS da büyük bir kriz patlak vermeden Jammeh'in görevi bırakmasını talep ediyor. Nijerya Devlet Başkanı Muhammed Buhari geçtiğimiz günlerde Gambiya'yı ziyaret ederek ECOWAS adına bazı görüşmelerde bulunmuştu.

ECOWAS Yahya Jammeh'in görevi bırakmaması halinde askeri müdahaleyi gündemine almış durumda. 19 Ocak'tan sonra Yahya Jammeh'i tanımayacağını bildiren ECOWAS askeri bir birlik yardımıyla Adama Barrow'u Dakar'dan Banjul'a getirmeyi planlıyor. Bu durumda Jammeh'in çok fazla bir seçim şansı yok aslında; ya görevi bırakarak çekilecek ya da taraftarlarını sokağa dökerek çatışma ortamı yaratacak. Yaşanan son gelişmeler Jammeh'in giderek yalnızlaşmaya başladığına işaret ediyor.

Yahya Jammeh'in görevi isteğiyle ya da baskı ve askeri önlemler eşliğinde bırakması demek Gambiya'da yeni bir sayfanın açılması anlamına geliyor. 1965 yılında İngiltere'den bağımsızlık kazanan ülkede Jammeh ikinci devlet başkanı. 1970-94 yılları arasında görev yapan Dawda Jawara'yı kansız bir askeri darbe ile deviren Yahya Jammeh zaman zaman aldığı bazı radikal kararlarla Gambiya'yı uluslararası haber ağlarına taşıdı. 2013 yılında Gambiya'nın Commonwealth'den ayrıldığını duyuran Jammeh 2015 yılında da ülkesini "İslam Cumhuriyeti" olarak ilan etti. Ayrıca vatandaşların daha fazla sosyal hayata zaman ayırmaları için tatil günlerini üçe çıkarttığını duyurdu. Amerika ve İngiltere ile ilişkileri giderek bozulan Jammeh yönünü Çin, Küba ve Tayvan gibi ülkelere çevirerek alternatif destek yolları aradı. Son olarak Gambiya'nın Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kuruluş statüsünü oluşturan Roma Statüsü'nden çekildiğini duyurdu. Özellikle 2000 sonrası dönemde Gambiya'nın Batı ülkeleriyle ilişkileri daha da kötüleşti. Yahya Jammeh'in özellikle İslamcılık kartını devreye sokması da bu döneme denk geldi. Aldığı popülist kararlarla her daim Batı karşıtı kesimlerin desteğini almaya çalıştı.

Aralık seçimlerinde aldığı %45,5 oy oranı ile (Jammeh %36,7, Kandeh %17,8) Adama Barrow Gambiya için değişimi temsil ediyor. Londra'da emlak eğitimi almış Barrow'un siyasi geçmişi aslında oldukça yeni. Politik arenada tecrübesi neredeyse hiç yok. Seçimde 7 muhalif hareket tarafından tek aday olarak desteklenen Barrow'un en önemli özelliği belki de cesareti. 22 yıldır ülke yöneten kurnaz birine karşı seçimlere giren ve kazanan Barrow cesaretini fazlasıyla ispatladı. Onun gündeminde ise Gambiya ile Batı'yı tekrar biraya getirmek var. Seçim vaatleri arasında Commonwealth üyeliğine tekrar girilmesi ve Roma Statüsü'nün tekrar tanınması vardı. Seçim sonucuna kendisi bile zar zor inanan Adama Barrow Gambiya için şimdilik değişimi temsil ediyor.

19 Ocak tarihinde Adama Barrow'un görevi devralması ve yemin etmesi bekleniyor ancak Yahya Jammeh görevini bırakmazsa bunun nasıl gerçekleşeceği de bilinmezliğini koruyor. ECOWAS askeri müdahaleyi gündeme alarak Adama Barrow'u ülkenin başkenti Banjul'a getirmeyi planlıyor. Son gelişmeler Yahya Jammeh'in giderek yalnızlaştığını gösteriyor. Seçimde Jammeh'e oy vermeyen %63,3'lük kesimin yanında ECOWAS da Adama Barrow'un görevi devralması yönünde kararlı görünüyor. İstifa eden bakan, bürokrat ve askerler de Jammeh'in arkasındaki desteğin eridiğinin bir diğer işareti.

Bütün bu tabloya bakıldığında iki gün içinde Afrika'nın en küçük ülkesi Gambiya'nın yumuşak bir siyasi

geçiŖe ya da askeri müdahale gibi olağanüstü bazı olaylara Ŗahit olacağı görünüyor.